

Rendkívüli hatása elsősorban a kreativitás fejlődésében figyelhető meg, de nem kisebb a jelentősége a gyerekek mindennapi érintkezési kultúrájának alakulásában sem.

A rendszeresen és igényesen végzett játékok elősegítik az élmények hiteles visszaadását, nyelviileg árnyalt kifejezését, s érzékennyé válnak arra, hogy a „beszélő társuk szavaiból vagy olvasott irodalmi anyagból megragadják az emocionális árnyalatokat, a szavakba áttett indulati hőfokot” – s mindez Mérei Ferenc szerint az anyanyelvi nevelés elengedhetetlen feladata. S tekintettel arra, hogy a fenti gyakorlatok játék közben valósulnak meg, növeli a szereplő gyermek szereplési biztonságát, önbizalmát, beszédkedvét, szókincsét.

Sok-sok példát lehetne gyakorlatomból felsorolni, melyekkel sikereket értem el nevelői, ill. oktatói gyakorlatomban. Az ötleteket színjátszó éveimből, színjátszó-rendezői képzéseimből, drámatanári kurzusokból és e témakörben olvasott tanulmányokból merítettem. A játékok, gyakorlatok állandóan bővülnek, módosulnak.

Angliában drámaközpontok működnek, ahol a drámapedagógusok együtt dolgoznak. Ilyen professzionista műhelyekre Magyarországon is nagy szükség lenne, mert biztos és nyugodt pontot jelenthetnének szerzte az országban a magányosan küzdő, nagy batyukkal vándorló, drámát tanító művésztanároknak.

Egymást segítve, egymás munkájából okulva fejleszthetnénk a drámapedagógiát, hiszen pedagógia ez, s ugyanakkor művészet a javából.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Debreczeni Tibor (szerk.): „Így rendeztem”. IV., Múzsák Közművelődési Kiadó, Bp. 1983.
Debreczeni Tibor (szerk.): Szín-kör-játék Bp. 1981.NPI
Gabnai Katalin (szerk.): Dramatikus nevelési program, Népművészeti Intézet, Bp. 1984.
Impro (Keith Johnson könyvét ismerteti: Honti Katalin), Népművelési Intézet, Bp. 1981.
Kaposi László (szerk.): Játékkönyv I.–II., Gödöllői Művelődési Központ, Gödöllő, 1984–87.
Mérei F. – V. Binét Á.: Gyermeklélektan, Gondolat, Budapest 1978.
Mezei Éva: Játsszunk színházat! Móra, Bp. 1979.
Montágh Imre: Gyermekszínjátszók beszédnevelő könyve, Múzsák Közművelődési Kiadó, Bp. 1985.
Montágh Imre: Tiszta beszéd, Múzsák Közművelődési Kiadó, Bp. 1985.

SZÓKE FERENCNÉ

Általános Iskola és Diákotthon
Csapi

Játékosszeállítás 3. és 4. osztályosoknak

1. kislány: Gyertek lányok, játsszunk!
Lányok: Ugyan mit is játsszunk? *(Sétálva kört alakítanak, a vers végén leguggolnak.)*
1. kislány: Nádon vackot,
vadbarackot,
Guggoljunk le, lányok!
1. kislány: Mit játsszunk, lányok?
Lányok: Csicsereket, buboréket, *(Folytatódik a séta, majd két oszlopra bomlanak.)*
Három vackot,
Hat barackot,
Tengeri guggot.

Lányok: Keskeny út,
Széles út,
Kettő közt egy csorba kút,
Ha benézel, jól vigyázz,
Rése száz és odva száz,
Ha sokáig kandikálsz,
Virradóra megtalálsz.

Lányok: Kis dió,
Nagy dió,
Kettő közt egy mogyoró.
Épült benne egy cifra ház,
Terme száz és tornya száz,
Ha sokáig benne jársz,
Eszteendőre megtalálsz.

(Kétlépéses csárdás)

(Az utolsó mondatnál teljes fordulatot tesznek, s szemben állnak egymással.)

(Sétalépéssel félkörít alakítanak. Az utolsó mondatnál teljes fordulattal a közönség felé fordulnak és leguggolnak.)

Egy-egy kiislány feláll, s verset mond:

Azt mondták

Azt mondták, a Föld gömbölyű.
Meg hogy Kína pont alattunk van,
Hazamentem, és ázni kezdtem
egy jó nagy lyukat.
Juj! Még sosem láttam igazi kínait!

Gondjaim vannak

Gondjaim vannak.
Furcsállom, hogy mmiért mindig
csak azt mondják, ha elmegyek,
hogy jó legyél, meg hogy vigyázz magadra.
Biztos félnek.
Hogy így egyszer még jól fogok viselkedni.

Egyszer

Mindenki meghal egyszer,
mondták tegnap.
Azt még a postás bácsi se tudja,
hogy miért.
És igaz az, hogy nem fáj, és
hogy angyalok leszünk,
meg, hogy ott szép?
Senki sem tudja.
Én majd egyszer úgysis tudni fogom!
Amikor angyal leszek.

Lányok: Pettyes Kata bontsd ki
A szárnyadat, a szárnyadat:
Hol a malom, ahol őrlik
A tiszta búzát?

Lányok: Pettyes Kata, szállj, szállj
Toronyra, tetőre:
Hol a falu, hova visznek
Engem esküvőre?

Fiúk: *(Ők eddig a másik sarokban álltak.)*
(Jobb kezüket az előző jobb vállára teszik, s vonalban kissé megdőlve vonulnak be a lányok ellé.)

(Lassan felemelik a kezüket, mintha katicát röptetnének, s felemelkednek.)

(A kérdésnél a színpad egyik sarkába futnak.)

Ki a?	Lohol	Nyakán	Nyomán	Szia!
Mi a?	a	a	a	Szia!
Haramia?	nap	raf-	maf-	
	fia...	fia...	fia...	

1. fiú: Óc,
póc,
galambóc,
fekete gombóc,
akármerről
nézek is rád,
hajad csupa kóc!

2. fiú: Óc,
póc,
babakóc,
fülem mellett van egy póc.
Minden szavad azon hervad,
ha még egyet szólsz!

(Közben a fiúk mutogatnak a lányokra)

(A két vers után ugyanúgy visszamennek, ahogy jöttek. A szöveg is ugyanaz. Háttal fordítanak a lányoknak, majd a lányok szövege közben lassanként visszafordulnak)

1. lány: Volt egy dongó
meg egy légy!
Tovább is van,
mondjam még?

Fiúk: Mondjad!

2. lány: Volt egy molnár
meg egy pék!
Tovább is van,
mondjam még?

Fiúk: Mondjad!

3. lány: Volt egy asztal
meg egy szék!
Tovább is van,
mondjam még?

Fiúk: Mondjad!

4. lány: Volt egy kantár
meg egy fék!
Tovább is van,
mondjam még?

Fiúk: Mondjad!

Lányok: Ha neked ez nem elég,
öleld meg a kemencét!
Bumm!

(Befelé hajolva, szűkítve a kört, átölelik egymást.)

(Közben a fiúk is félkört alkotnak. Innen „ugrik” ki egy-egy fiú versmondásra.)

A gól

Focizni voltam.
Engem mindig a kapuba állítanak.
Unatkoztam.
Én is gólt akarok rúgni, mint a többiek!
Tocsogtam a sárban.
Jött egy labda, megfogtam,
és berúgtam a saját kapunkba.
Góóóó! Juhééé!
Végre rúgtam egy jó nagy gólt!
Sokáig kergettek.

Vendégségben

Elmentem hozzá vendégségbe.
Sokáig csöngettem.
Az anyukája nyitotta ki az
ajtót, és megkérdezte, neki

hoztam-e a virágot,
és rámkacsintott.
Pamélia nagyon örült nekem.
Ettünk, meg megmutatta a babáit.
Meg néztük egymást.
A mamája bejött, és azt mondta,
érezzem otthon magam.
Kétségbe vagyok esve.
Nem tudom, kit vegyek el feleségül.
Paméliát, vagy az anyukáját.

Nevelés

Papa elárult egy hatalmas nagy titkot.
Nem is gölya az anyukám!
Híúú...! vajon mit szól ehhez a mama?

Gyanú

Furcsa. Tegnap óta nem szidott meg senki.
Lehet, hogy beteg vagyok?

(A lányok is, a fiúk is kört alkotnak, csárdáslépésben járnak.)

1. lány: Három görbe legényke
Lányok: Róka rege, róka
2. lány: Tojást lopott ebédre,
Lányok: Róka rege, róka
3. lány: Lett belőle rántotta,
Lányok: Róka rege róka,
4. lány: A kutya lerántotta:
Lányok: Róka rege róka,

1. fiú: Egyik szidja gazdáját,
Fiúk: Róka rege, róka,
2. fiú: Másik meg a fajtáját,
Fiúk: Róka rege, róka,
3. fiú: Harmadik az úkapját,
Fiúk: Róka rege róka.
4. Fiú: Hozzávágta kalapját.
Fiúk: Róka rege, róka.

(Mire befejezik a mondókát, mindkét kör összeszűkül.)

(A lányok az összebújt körből jönnek elő, a fiúkat körbejárva csúfolódva mondják. Majd lassan kinyílik a kör félkörre.)

1. lány: Sehallselát Dömötör
buta volt, mint hat ökör,
mert ez a Sehallselát
kerülte az iskolát.
2. lány: Azt gondolta, hogy a pék
a pókhálót szövi rég,
és kemencét fűt a pók,
ottan sülnek a cipók.
3. lány: Azt hitte, hogy szűcs az ács,
zabszalmát szó a takács,
sziklát aszal a szakács,
libát patkol a kovács.
4. lány: Míg más olvasott meg írt,
ő csak ordítani bírt,

megette a könyvlapot,
s utána tintát ivott.

Lányok: Csak azt mondom: Dömötör
buta volt, mint hat ökör,
mert ez a Sehallselát
kerülte az iskolát.

(A fiúk felköre teljesen összeszűkül, majd kivágódik közülük két gyerek, a többi utána, s számárfület mutogatva, nyelvet öltögetve a lányok közelébe mennek.)

1. fiú: Egyszer volt egy nagy csoda, (A lányok kíváncsian hallgatják.)
Neve: birka-iskola.
Ki nem szólt, csak bégetett,
Az kapott dicséretet.

2. fiú: Ki oda se ballagott,
Még jutalmat is kapott,
Így hát egy se ment oda,
Meg is szűnt az iskola.

(A vers befejeztével megszólal a zene:

Halász Judit: Egyszer volt...
Sehallselát...

(A gyerekek spontán táncba kezdenek. Közben egymásra mutogatnak, csipkelődnek, csúfolódnak, számárfület mutatnak, nyelvet öltögetnek. A zene végén nagy sikoltással kifutnak.)

* * *

Megjegyzés:

A verseket *Mihálka György: Tisztán* című kötetéből válogattam. Kiadta a Kecskeméti Tanftó-képző Főiskola. A játékokat *a Piros betűk* c. kiadványból vettem. Kiadta a Népművelési Propaganda Iroda.

Tisztelt Előfizetőinkhez!

Mindenképpen bízunk abban, hogy továbbra is töretlen támogatói, előfizetői maradnak lapunknak. Ennek reményében kérjük tisztelettel minden kedves Előfizetőnket, hogy az 1994. évi előfizetési díjat, azaz 200 forintot az alábbi számlára befizetni szíveskedjék: OTP körzeti fiókja, Szeged, Aradi vértanúk tere, 289-98008-666. sz., jóváírandó a Módszertani Közlemények 393. sz. számlájára. Köszönjük.

Azt is hálás köszönettel vennénk Iskolaigazgatóinktól, Tanárkollégáinktól, Munkatársainktól és kedves Olvasóinktól is, ha újabb előfizetőket is toboroznának. Ez folyóiratunk folyamatos megjelenése, életben maradása szempontjából rendkívül fontos lenne! Minden ebbéli fáradozásukat előre is köszöni a

Módszertani Közlemények szerkesztősége és kiadóhivatala